

Process par noziedzīgi iegūtu mantu
Pirmstiesas kriminālprocesā Nr. 15840026321
Lietas arhīva Nr. K75-0189-22

LĒMUMS

Rīgā 2022. gada 13. jūnijā

Ekonomisko lietu tiesa,
tiesnese Vija Kalniņa,

procesa virzītājai Janai Bilinskai, prokuroram [REDACTED], ar mantu saistītajai personai [REDACTED] un juridiskās palīdzības sniedzējam, zvērinātam advokātam [REDACTED]

slēgtā tiesas sēdē izskatīja materiālus procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Aprakstošā daļa

[1] Ekonomisko lietu tiesā 2022. gada 28. martā Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtība saņemts Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes Izmeklēšanas reģionālās daļas Zemgales izmeklēšanas nodaļas vecākās inspektora Janas Bilinskas 2022. gada 28. marta lēmums par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu un materiālu par noziedzīgi iegūtu mantu nodošanu tiesai (turpmāk – Lēmums). Ar Lēmumu no kriminālprocesa Nr. [REDACTED] izdalīti materiāli par noziedzīgi iegūtu mantu – [REDACTED], personas kods [REDACTED], arestētiem naudas līdzekļiem [REDACTED] EUR apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta deponēto līdzekļu kontā Nr. [REDACTED], Valsts kasē, naudas līdzekļiem [REDACTED] USD apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta deponēto līdzekļu kontā Nr. [REDACTED], Valsts kasē, naudas līdzekļiem [REDACTED] LVL apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes lietisko pieņēdījumu glabātavas seifā, un nekustamo īpašumu [REDACTED] kadastra Nr. [REDACTED].

Kriminālprocess Nr. [REDACTED], no kura izdalīts process par noziedzīgi iegūtu mantu, uzsākts 2021. gada 13. aprīlī pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas par iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu [REDACTED] EUR apmērā legalizēšanu.

[2] Pirmstiesas izmeklēšanas laikā, pamatojoties uz Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID) 2021. gada 25. februāra ziņojumu Nr. [REDACTED] iegūta informācija, ka [REDACTED] ar AS “[REDACTED]” bija noslēgti individuālā seifa īres pakalpojuma līgumi. 2020. gada 11. decembrī, pamatojoties uz aktu par seifa atvēršanu ārkārtas gadījumos, AS “[REDACTED]” Rīdzenes filiālē atvērts seifs, kurā atradās dažādi čeki, dokumenti, jubilejas monētas, rotaslietas u.c., kā arī skaidras naudas līdzekļi [REDACTED] LVL, [REDACTED] USD un

[redacted] paskaidroja, ka viņas tēvam bija liela saimniecība Latvijas-Baltkrievijas robežas tuvumā, kas nodarbojās ar pārtikas audzēšanu un ražošanu. No minētās produkcijas tirgošanas tika gūti ieņēmumi, kā arī tā tika izmantota pašpatēriņam.

[redacted] norādīja, ka līdz 1994. gadam nebija Latvijas-Baltkrievijas robežas, tāpēc varēja brīvi pārvietoties un arī pārvest naudas līdzekļus. Laika periodā no 1987. gada sezonas laikā varēja ievest 60 tūkstošus. Kamēr nebija robežas, varēja pārvest 360 tūkstošus un tas bija likumīgi.

Par dzīvokli [redacted] paskaidroja, ka tas tika noformēts uz meitas vārda, jo viņa nevēlējās, lai vīrs uzzinātu par dzīvokļa iegādi.

[redacted] atzina, ka nav deklarējusi uzkrātos naudas līdzekļus. Viņa paskaidroja, ka nezināja, kā to izdarīt, un baidījās kļūdīties, jo summa bija liela. Savukārt bankas kontā naudas līdzekļus neieskaitīja, jo baidījās, ka varētu atkārtoties Bankas Baltija kraham līdzīga situācija.

[redacted] tiesas sēdē paskaidroja, ka seifs viņai bijis atvērts kopš 2001. gada, un šā fakta apliecināšanai tiesas sēdē iesniedza līgumu ar kredītiestādi. Viņa paskaidroja, ka pirmā kredītiestādes filiāle bija atvērta Vecrīgā, ko vēlāk slēdza, bet seifa saturu [redacted] pati pārnesa uz jauno atrašanos vietu.

Par saviem iztikas līdzekļiem [redacted] paskaidroja, ka, lai arī SIA "[redacted]" viņa saņēma nelielu algu, taču ienākumus viņa guva no valūtas maiņas. No šiem ienākumiem viņa arī dzīvojusi. Valūtas maiņu viņa veikusi valūtas maiņas punktā "[redacted]" un šā iemesla dēļ viņa bieži apmeklēja seifu, jo ņēma naudas līdzekļus valūtas maiņai.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, iepazīsies ar izdalītajiem materiāliem procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesas sēdē noklausījies procesa virzītāju, prokuroru un ar mantu saistīto personu, atzīst, ka Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes Izmeklēšanas reģionālās daļas Zemgales izmeklēšanas nodaļas vecākās inspektora Janas Bilinskas lūgums par arestētās mantas – [redacted] personas kods [redacted], naudas līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta deponēto līdzekļu kontā Nr. [redacted], Valsts kasē, naudas līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta deponēto līdzekļu kontā Nr. [redacted], Valsts kasē, naudas līdzekļiem [redacted] LVL apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes lietisko pierādījumu glabātavas seifā, un nekustamo īpašumu [redacted], Rīgā, kadastra Nr. [redacted] – atzīšanu par noziedzīgi iegūtu, konfiscēšanu valsts labā un iegūto finanšu līdzekļu ieskaitīšanu valsts budžetā nav pamatots un process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

[9] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajai daļai procesu par noziedzīgi iegūtu mantu var uzsākt, ja pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka arestētā manta ir noziedzīgi iegūta un objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 630. panta pirmo daļu, izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesai ir jāizlemj, vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs, vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu, un rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā, tiesa nevērtē pierādījumus par personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nelemj par to, vai persona ir izdarījusi kriminālprocesā izmeklēto noziedzīgo nodarījumu, bet tiesai ir jāizlemj, vai mantai ir noziedzīga izcelsme, vai tā ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu. Šāds process ir vērsts uz mantisko jautājumu kriminālprocesā savlaicīgu un efektīvu atrisināšanu (*Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija spriedums lietā Nr. 2016-13-01*).

[10] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto daļu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Procesa virzītāja arestēto mantu lūgusi atzīt par noziedzīgi iegūtu. Ja mantai ir noziedzīga izcelsme, tā jāpierāda, izmantojot Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteikto fakta legālo prezumpciju (sk. *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 30. septembra lēmumu, lietas arhīva Nr. [REDACTED]*, *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 2. decembra lēmumu, lietas arhīva Nr. [REDACTED]*). Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

[11] Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzētās legālās prezumpcijas piemērošana ir saistīta ar mantas likumīgas izcelsmes pierādīšanas pienākuma pārņemšanu uz kriminālprocesā iesaistīto personu. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļai kriminālprocesā iesaistītai personai, kura apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, ir pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību.

2021. gada 16. novembrī [REDACTED] pret parakstu izsniegts paziņojums par aresta uzlikšanu naudas līdzekļiem [REDACTED] LVL, [REDACTED] USD un [REDACTED] EUR apmērā un nekustamajam īpašumam [REDACTED] kadastra Nr. [REDACTED] (2. sēj. 66.-67. lp.). Paziņojumā norādīts, ka ar mantu saistītajai personai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļu un 356. panta piekto daļu 45 dienu laikā no paziņojuma ir pienākums pierādīt arestētās mantas likumīgu izcelsmi. Paziņojumā arī ietverts izraksts no Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļas un 356. panta piektās daļas, kā arī 111.¹ panta, kurā noteiktas kriminālprocesā aizskartā mantas īpašnieka tiesības un pienākumi.

[12] Ar mantu saistītā persona [REDACTED] arestētās mantas izcelsmi ir skaidrojusi, sniedzot liecības kā persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess (2. sēj. 64.-65., 68.-69. lp.), kā arī iesniedzot rakstveida paskaidrojumus 2021. gada 8. jūnijā (2. sēj. 83. lp.) un 14. jūlijā (2. sēj. 108. lp.). Paskaidrojumi sniegti arī tiesas sēdē procesa par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros.

Vērtējot ar mantu saistītās personas sniegtos paskaidrojumus un iesniegtos pierādījumus, ir svarīgi ņemt vērā to, ka notikumi, ar kuriem L. Novikova pamato arestētās mantas izcelsmi, ir norisinājušies 10-30 gadus atpakaļ, kas objektīvi apgrūrina mantas izcelsmes pierādīšanas iespējas.

[12.1] [redacted] arestētās mantas izcelsmi skaidro ar skaidras naudas līdzekļu dāvinājumiem, kas ilgākā laika periodā dažādās valūtās saņemti no viņas ģimenes locekļiem. Uzdāvinātie naudas līdzekļi nekad netika deklarēti uz Latvijas-Baltkrievijas robežas, jo tie nekad nenasniedza deklarējamos apmērus.

Visi tuvinieki, kas veica naudas līdzekļu maksājumus un varētu dāvinājumus apliecināt – tēvs [redacted] māte [redacted], māsa [redacted], brālis [redacted] un viņa sieva [redacted] – ir miruši (2. sēj. 83.-104. lp.).

Naudas līdzekļu dāvinājuma pamatošanai iesniegti divi līgumi – 2002. gada 10. janvāra līgums, ar kuru [redacted] dāvina [redacted] [redacted] USD (tulkojums 2. sēj. 134. lp.), un 2002. gada 10. janvāra līgums, ar kuru [redacted] dāvina [redacted] [redacted] USD (2. sēj. 135. lp.). Abi dāvinājuma līgumi noslēgti pie notāra un dāvinājuma mērķis bija dzīvojamās mājas iegāde [redacted], taču nekustamā īpašuma iegādes darījums neīstenojās, un šos naudas līdzekļus [redacted] esot noglabājusi bankas seifā. Citus dokumentus, kas apliecinātu no tuviniekiem saņemtos naudas līdzekļu dāvinājumus un to izcelsmi, ar mantu saistītā persona nav iesniegusi.

[16.2] Arī arestētā nekustamā īpašuma [redacted] iegādei izmantoto naudas līdzekļu izcelsme tiek skaidrota ar dāvinājumiem, kas saņemti no tuviniekiem. [redacted] uzsvērusi, ka pirms pirkuma maksas samaksas AS “[redacted]” skaidrojusi naudas līdzekļu [redacted] EUR apmērā izcelsmi. Atbilstoši kredītiestādei iesniegtajam apliecinājumam, naudas līdzekļi iegūti ģimenes uzkrājumu rezultātā (2. sēj. 136. lp.), taču pamatojošie dokumenti nav iesniegti ne AS “[redacted]”, ne arī pirmstiesas izmeklēšanā.

[12.3] [redacted] gan pirmstiesas izmeklēšanā, gan arī tiesas sēdē uzsvēra, ka skaidras naudas līdzekļus uzglabājusi bankas seifā kopš 2001. gada. Tiesai tiesas sēdē tika iesniegts 2001. gada 13. augusta Līgums Nr. [redacted] “Par individuālo seifu īri”, 2004. gada 1. marta Līgums Nr. [redacted] “Par individuālo seifu īri”. 2009. gada 29. decembra Vienošanās par grozījumiem 2004. gada 1. marta Līgumā Nr. [redacted] “Par individuālo seifu īri”, vienošanās par grozījumiem 2009. gada 1. marta Līgumā Nr. [redacted] “Par individuālo seifu īri”, kā arī 2012. gada 24. janvāra Līgums Nr. [redacted] “Par individuālo seifu īri”, kas jau atrodas lietas materiālos (1. sēj. 196. lp.).

Minētie dokumenti nesatur informāciju par seifu saturu, tā izcelsmi vai satura izmaiņām, tomēr tie apstiprina [redacted] sniegtos paskaidrojumus, ka seifu naudas līdzekļu glabāšanai viņa ir izmantojusi ievērojami ilgāku laika periodu, nekā noskaidrots izmeklēšanā. Turklāt šādas ziņas sasaucas ar [redacted] paskaidrojumiem un neļauj izslēgt iespējamību, ka arestētie naudas līdzekļi (t.sk. naudas līdzekļi, kas izmantoti nekustamā īpašuma iegādei), varētu būt nonākuši viņas rīcībā un uzkrāti ilgākā laika periodā pirms 2012. gada 24. janvāra.

[12.4] Neskatoties uz minēto, pārbaudot ar mantu saistītās personas sniegtos paskaidrojumus un iesniegtos pierādījumus, tiesa secina, ka iesniegto pierādījumu apjoms ir nepietiekams un neatbilstošs arestētās mantas vērtībai. Arestētās mantas likumīga izcelsme nav pamatota ar pietiekamiem ticamiem un pārbaudāmiem pierādījumiem.

[13] Pārbaudot procesa virzītājas iegūtos pierādījumus, tiesa konstatē, ka tie nav pietiekami, lai ar iespējamības pārsvaru pamatotu arestētās mantas noziedzīgu izcelsmi. Procesā virzītāja Lēmumu pamatā balstījusi uz to, ka ar mantu saistītā persona nav iesniegusi pierādījumus par arestētās mantas izcelsmi, ar mantu saistītās personas mantiskais stāvoklis un ienākumi nav pietiekami, lai ļautu iegūt un uzkrāt līdzekļus arestētās mantas vērtībā, kā arī

ar mantu saistītā persona nav izpildījusi normatīvo aktu prasības par mantiskā stāvokļa deklarēšanu un skaidras naudas līdzekļu ieskaitīšanu bankas kontā. Tomēr, lai arī šie apstākļi dod pamatu apšaubīt arestētās mantas likumīgu izcelsmi, tie nav pietiekami, lai arestēto mantu atzītu par noziedzīgi iegūtu un konfiscētu valsts labā.

[13.1] Ir būtiska atšķirība starp Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā nostiprinātajam pazemināto pierādīšanas standartu “visticamāk” un 124. panta piektajā daļā nostiprināto pierādīšanas standartu “ārpus saprātīgām šaubām”. Pierādīšanas standarts “visticamāk” dod iespēju pamatot mantas noziedzīgu izcelsmi ar netiešiem pierādījumiem, tipoloģijām un bez konkrēta predikatīvā noziedzīgā nodarījuma, no kura izcēlusies manta, ar kuru veiktas legalizācijas darbības, pierādīšanas. Tomēr pazemināta pierādīšanas standarta piemērošana ir strikti ierobežota un īstenojama piesardzīgi, jo tā atļauj mantas konfiskāciju pirms kāda persona atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Pirmkārt, šis standarts neļauj tikai salīdzināt un pretnostatīt procesa virzītāja un ar mantu saistītās personas versijas par arestētās mantas izcelsmi, tiesai no šīm piedāvātajām versijām izvēloties relatīvi ticamāko. Proti, šīs versijas nav tikai salīdzināmas viena pret otru, bet gan pārbaudāma katra patstāvīgi, vai tā sasniedz pierādīšanas standartu “visticamāk”, pat ja otra versija nav ticama. Līdz ar to tas, ka ar mantu saistītā persona ar iespējamības pārsvaru nav pamatojusi mantas likumīgu izcelsmi, nedod pamatu atzīt, ka procesa virzītāja skaidrojums tāpēc sasniedz iespējamības pārsvaru, un otrādi.

Otrkārt, Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteikti trīs kumulatīvi priekšnoteikumi mantas atzīšanai par noziedzīgi iegūtu: 1) ar mantu veiktas legalizēšanas darbības, 2) ar mantu saistītā persona nespēj ticami izskaidrot mantas likumīgu izcelsmi un 3) ir iegūti pierādījumi par mantas, visticamāk, noziedzīgu izcelsmi. Līdz ar to procesa virzītājam, izdalot no kriminālprocesa procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, jāspēj pamatot visu minēto kritēriju pastāvēšanu. Turklāt, arī minētā norma apstiprina to, ka apstākļi, ka persona nespēj ticami izskaidrot mantas likumīgu izcelsmi pats par sevi nav un nevar būt pietiekams, lai mantu varētu atzīt par noziedzīgi iegūtu un pilnībā izslēgt mantas likumīgas izcelsmes iespējamību.

[13.2] Procesā virzītāja Lēmumā norādījusi, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbības ar arestēto mantu izpaukušās [redacted] šos līdzekļus iegūstot valdījumā, kā arī to izcelsmes, atrašanās vietas un piederības slēpšanā laika posmā no 2012. gada 24. janvāra līdz 2020. gada 11. decembrim, kas atbilst Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 5. panta pirmās daļas 2. un 3. punktā noteiktajām darbībām. Procesā virzītājas ieskatā [redacted] ir slēpusi arī naudas līdzekļus [redacted] EUR apmērā, kuri, iespējams, nolūkā slēpt šo līdzekļu izcelsmi, izmantoti nekustamā īpašuma [redacted] iegādei, tādējādi izdarot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 5. panta pirmās daļas 1.-3. punktā paredzētās darbības.

Lēmumā aprakstītās darbības, ja tās tiek veiktas ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, var tikt atzītas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbībām. Krimināllikuma 195. pantā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir nepieciešams konstatēt, ka pantā aprakstītās darbības tiek veiktas ar konkrētu nozieguma priekšmetu – noziedzīgi iegūtiem finanšu līdzekļiem vai citu mantu (*Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D. Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII-XXV nodaļa). Otrās papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019., 124. lpp.*).

[13.3] Lai arī Kriminālprocesa likuma 124. panta septītā daļa un Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. panta

2.¹ daļa paredz, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu atzīstama neatkarīgi no tā, vai konstatēts, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi ir iegūti, tas nenozīmē, ka arestētās mantas noziedzīgums nav jāpierāda vispār. Procesa virzītājam ir jāiesniedz tādi pierādījumi, kas dod tiesai pamatu atzīt, ka attiecīgā manta ir drīzāk iegūta no noziedzīgas darbības, nevis no citām darbībām (sk. *Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Padomes direktīvas 2014/42/ES preambulas 21. punktu*).

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā ir ietvertas vairākas pazīmes, kas var norādīt uz mantas noziedzīgu izcelsmi – darījumos iesaistītas personas no augsta riska trešās valsts (1. panta 12. punkts), darījumu shēmā iesaistīti čaulas veidojumi (1. panta 15.¹ punkts), aizdomīgi darījumi (1. panta 17. punkts), darījumos iesaistītas politiski nozīmīgas personas vai politiski nozīmīgas personas ģimenes locekļi (1. panta 18. un 18.¹ punkts).

Procesa virzītāja Lēmumā ir rūpīgi vērtējusi [redacted] mantisko stāvokli, pārbaudot viņas deklarētos ienākumus un mantu, salīdzinot ikmēneša ienākumus un izdevumus. Procesa virzītājas iegūtie pierādījumi apstiprina (bet [redacted] to arī nenoliedz), ka arestētie naudas līdzekļi un nekustamā īpašuma iegādei izmantotie naudas līdzekļi nav veidojušies no [redacted] algas vai citiem deklarētiem ienākumiem. Tāpat procesa virzītāja būtisku nozīmi ir piešķīrusi tam, ka, ja arestētā manta veidojusies no ģimenes locekļu veiktiem skaidras naudas līdzekļu dāvinājumiem, šī versija ir apšaubāma, jo L. Novikova nav iesniegusi tā dēvēto “nulles deklarāciju” un slēpusi šo mantu no valsts.

2011. gada 15. decembrī spēkā stājās Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likums. Atbilstoši šā likuma 1. panta pirmajai daļai likuma mērķis ir sekmēt fizisko personu mantiskā stāvokļa, ienākumu un izdevumu atbilstības un attiecīgu nodokļu samaksas un ienākumu legalitātes kontroles iespējas. Šā mērķa sasniegšanai saskaņā ar Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likuma 4. panta pirmo daļu mantiskā stāvokļa deklarācija Valsts ieņēmumu dienestam bija jāiesniedz no 2012. gada 1. marta līdz 1. jūnijam, norādot ziņas pēc mantas stāvokļa 2011. gada 31. decembrī plkst. 24.00. Savukārt Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likuma 8. panta pirmā daļa paredz, ka skaidras naudas uzkrājumu kopsummas daļa, kas pārsniedz [redacted] LVL jāiemaksā kontā kredītiestādē.

Minēto pienākumu neizpildes sekas ir paredzētas Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likuma 9. pantā – administratīvā atbildība. Ne minētais likums, ne arī kāds cits normatīvais akts neparedz iespēju prezumēt, ka manta, ko persona nav deklarējusi, vai skaidra nauda, ko persona nav iemaksājusi bankas kontā, ir noziedzīgas izcelsmes.

Tiesa atzīst, ka deklarācijas nesniegšana un skaidras naudas līdzekļu neiemaksāšana bankas kontā atbilstoši Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likuma prasībām var norādīt uz mantas iespējamu noziedzīgu izcelsmi, taču šis apstāklis pats par sevi tiesas ieskatā nav pietiekams, lai mantu atzītu par noziedzīgu. Pieņemumam par attiecīgās mantas noziedzīgu izcelsmi būtu jābalstās vēl citos pierādījumos, kas norāda uz noziedzīgas izcelsmes avotiem. Kā tas norādīts jau iepriekš, mantas nedeklarēšana nedod pamatu prezumpcijai, ka tā ir noziedzīgi iegūta.

Nemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka procesa virzītāja nav ieguvusi pietiekamus pierādījumus arestētās mantas, visticamāk, noziedzīgas izcelsmes pamatošanai. Par arestētās mantas iespējamo izcelsmi procesa virzītāja nav ieguvusi nevienu pierādījumu, bet balstoties uz deklarēto ziņu par [redacted] mantisko stāvokli un ienākumiem analīzi un pierādījumu,

kas pamatotu mantas likumīgu izcelsmi, neesamību, izvirzījusi pieņēmumus par arestētās mantas noziedzīgu izcelsmi, kas nav apstiprināti ar tiešiem vai netiešiem pierādījumiem par arestētās mantas izcelsmes avotiem.

[14] Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmās daļas 2. punkts kā vienu no priekšnoteikumiem procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanai paredz objektīvus iemeslus, kuru dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

Kriminālprocess Nr. [redacted] tika uzsākts 2021. gada 13. aprīlī (1. sēj. 10. lp.), bet process par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākts mazāk, nekā gadu pēc kriminālprocesa uzsākšanas. Procesa virzītāja tiesas sēdē paskaidroja, ka krimināllietu tiesai nebūs iespējams nodot tuvākajā laikā, jo izmeklēšana ir saistīta ar starptautisko sadarbību ar Baltkrievijas Republiku, taču tā šobrīd ir apstājusies ģeopolitiskās situācijas dēļ.

No tiesai iesniegtajiem materiāliem ir redzams, ka 2021. gada 9. novembrī procesa virzītāja uzsākusi starptautisko sadarbību ar Baltkrievijas Republiku, pieprasot ziņas, kas vērstas uz [redacted] sniegto paskaidrojumu pārbaudi (2. sēj. 159.-161. lp.). 2021. gada 15. decembrī Baltkrievijas Republika atteikusi starptautiskās palīdzības lūguma izpildi (2. sēj. 171. lp.) (atteikuma iemeslus tiesa šajā lēmumā neatspoguļos, ņemot vērā to, ka ar mantu saistītajai personai nebija atļauts iepazīties ar šo dokumentu). 2022. gada 7. februārī procesa virzītāja sagatavojusi precizētu starptautiskās sadarbības lūgumu Baltkrievijas Republikai (2. sēj. 173.-175. lp.). Atbilstoši tiesas sēde sniegtajiem paskaidrojumiem, šis lūgums nav ticis izpildīts, bet process par noziedzīgi iegūtu mantu izdalīts 2022. gada 28. martā, nesagaidot Baltkrievijas Republikas iestāžu atbildi.

Tiesas ieskatā process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izdalīts pārsteidzīgi – nav iegūts nepieciešamais pierādījumu apjoms arestētās mantas noziedzīgas izcelsmes pamatošanai un tas, ka šobrīd ir pārtrūkusi starptautiskā sadarbība ar Baltkrievijas Republiku, nenozīmē, ka situācija nevarētu mainīties līdz mantas aresta termiņa beigām, kas vēl ir salīdzinoši ilgs. Savukārt tas, ka [redacted] vairākkārt vērsusies pie procesa virzītājas ar lūgumiem par aresta atcelšanu, naudas līdzekļu atbrīvošanu veselības aprūpes pakalpojumu apmaksas vajadzībām, nav Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajā daļā minēts apstāklis, kas dod pamatu izdalīt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

[15] Kriminālprocesa likuma 630. panta otrā daļa paredz, ka gadījumā, ja tiesa atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, tā pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Tiesa ir secinājusi, ka procesa virzītāja nav iesniegusi pierādījumus, kas ļautu atzīt, ka arestētajai mantai ir, visticamāk, noziedzīga izcelsme, līdz ar to nav piemērojama Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteiktā fakta legālā prezumpcija un arestētā manta nav atzīstama par noziedzīgi iegūtu. Ņemot vērā minēto, process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 630. pantu, tiesa

nolēma

noraidīt Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes Izmeklēšanas reģionālās daļas Zemgales izmeklēšanas nodaļas vecākās inspektora Janas Bilinskas lūgums par [redacted], personas kods [redacted], naudas līdzekļu [redacted] EUR apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta deponēto līdzekļu kontā Nr. [redacted], Valsts kasē, naudas līdzekļu [redacted] USD apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta deponēto līdzekļu kontā Nr. [redacted] Valsts kasē, naudas līdzekļu [redacted] LVL apmērā, kuri glabājas Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes lietisko pierādījumu glabātavas seifā, un nekustamā īpašuma [redacted], kadastra Nr. [redacted], atzīšanu par noziedzīgi iegūtu, konfiscēšanu valsts labā un iegūto finanšu līdzekļu ieskaitīšanu valsts budžetā un izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Lēmumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 10 dienu laikā no lēmuma pieņemības dienas, sūdzību vai protestu iesniedzot Ekonomisko lietu tiesā.

Tiesnese

(paraksts)

V. Kalniņa

NORAKSTS PAREIZS

Ekonomisko lietu tiesas

tiesnese

Rīgā 2022. gada 13. jūnijā

V. Kalniņa

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU